

YKSITYISSIJOITTAJAN RISKINHALLINTA SIJOITUSTOIMINNASSA

Lahden ammattikorkeakoulu

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden ja matkailun ala,
Kansainvälinen kauppa
Kevät 2019
Aatu Granberg

Tiivistelmä

Tekijä(t) Granberg, Aatu	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 33	Valmistumisaika Kevät 2019
Työn nimi Yksityissijoittajan riskinhallinta sijoitustoiminnassa		
Tutkinto Tradenomi (AMK), kansainvälisen kaupan koulutusohjelma		
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön aiheena on yksityissijoittajan riskinhallinta sijoitustoiminnassa. Työn tavoitteena on selvittää, kuinka yksityissijoittajat hallitsevat riskiä omassa portfoliossaan, kuinka tietoisia he ovat riskeistä ja millä perusteilla he tekevät ostopäätöksensä.</p> <p>Opinnäytetyön teoreettinen osuus käsittelee yksityissijoittajien yleisimpiä sijoitusinstrumentteja, jotka ovat osakkeet, sijoitusrahastot ja pörssinoteeratut rahastot. Tämän lisäksi teoriaosuudessa käsitellään sijoitusten eri riskejä ja kuinka niitä pystyy hallitsemaan erilaisilla työkaluilla.</p> <p>Opinnäytetyön empiirinen osuus on toteutettu teemahaastatteluita hyödyntäen. Haastatellut valittiin erilaisten taustojen ja näkemysten perusteella. Tutkimukseen kerättiin tietoa internet ja kirjallisuuslähteiden avulla.</p> <p>Tutkimustulosten perusteella yksityissijoittajat ovat tietoisia sijoittamisen perusteista ja markkinoiden riskeistä. Tuloksista kuitenkin selvisi, etteivät kaikki asiat olleet täysin kaikkien hallussa ja kehitettävää riittää. Riskinhallintaa jokainen sijoittajista toteutti omassa portfoliossaan. Tutkimusten tulosten perusteella erilaisiin riskinhallinta työkaluihin ja metodeihin tulisi tutustua tarkemmin. Erityisesti ennen sijoitustoiminnan aloittamista oman riskitason ja sijoitushorisontin ymmärtäminen on tärkeää. Todennäköisesti parhaimpiin tuottoihin sijoittaja pääsee ollessaan markkinoilla mahdollisimman pitkän ajan.</p>		
Avainsanat Riskinhallinta, sijoittaminen, riski		

Abstract

Author(s) Granberg, Aatu	Type of publication Bachelor's thesis	Published Autumn 2019
	Number of pages 33	
Title of publication Title Risk management of an individual investor in investing		
Name of Degree Bachelor of Business Administration		
Abstract <p>The purpose of this thesis is risk management of an individual investor in investing. Objective of this work is to find out how individual investors handle risk in their own portfolios, how aware are they of the risks in the market and on what basis do they make their purchase decisions.</p> <p>The theoretical part of the thesis includes the most common investment vehicles among individual investors, which are stocks, investment funds and exchange traded funds. On top of this the theoretical part involves the different risks in the market and how to manage them using risk management tools.</p> <p>The empirical part of the thesis is carried out by using semi-structured theme interviews. Interviewee's were chosen by different backgrounds and outlooks on the topic. The information gathered was from book and internet sources.</p> <p>The results of the study show that individual investors are aware of basic principles in investing and aware of the risks in the market. Results regardless show, that not everything was known and there is room to grow. Risk management was practiced by every single investor in their own portfolio. Based on the results of the study, different kinds of risk management tools and methods should be familiarized more among the investors. Especially before starting investing, understanding your own risk level and investing horizon is important. Staying in the markets as long as possible, almost guarantees the best profits.</p>		
Keywords Risk management, investing, risk		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
1.1	Tutkimuksen taustaa.....	1
1.2	Aiemmat tutkimukset aiheesta.....	2
1.3	Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelmat ja rajaukset.....	2
1.4	Tutkimusmenetelmät ja aineiston hankinta.....	3
1.5	Opinnäytetyön rakenne.....	4
2	SIJOITTAMINEN JA RISKIT.....	5
2.1	Sijoittaminen.....	5
2.2	Sijoituskohteet.....	6
2.2.1	Osakkeet.....	6
2.2.2	Sijoitusrahastot.....	8
2.2.3	Pörssinoteeratut rahastot.....	9
2.3	Riskit.....	10
2.3.1	Maantieteellinen riski.....	10
2.3.2	Toimialakohtainen riski.....	11
2.3.3	Poliittinen riski.....	11
2.3.4	Korkoriski.....	11
2.4	Volatiliteetti.....	12
3	RISKINHALLINTA.....	13
3.1	P/E luku.....	13
3.2	Sharpen luku.....	14
3.3	Hajauttaminen.....	15
3.3.1	Ajallinen.....	15
3.3.2	Toimialakohtainen.....	16
3.3.3	Allokaatiot.....	16
3.3.4	Maantieteellinen.....	17
3.4	Riskinsietokyky ja riskitasot.....	17
3.5	Sijoitushorisontti.....	18
4	TUTKIMUSTULOKSET.....	19
4.1	Toteutus.....	19
4.2	Tulokset.....	20
4.2.1	Sijoittamisen perusteiden ymmärtäminen.....	20
4.2.2	Riskitietoisuus ja riskinhallinta.....	23

4.3	Johtopäätökset	26
4.4	Tutkimuksen luotettavuus	27
5	YHTEENVETO	29
	LÄHTEET	31
	LIITE 1	34

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen taustaa

Sijoittamisen yleisyys on kasvanut Suomessa viime vuosikymmenen lopun jälkeen merkittävästi. Vuonna 1997 osakkeisiin sijoittaneita henkilöitä oli noin 475 tuhatta verrattuna vuoteen 2015, jolloin määrä oli kasvanut noin 700 tuhanteen sijoittajaan. (Aalto University 2015)

Kotitalouksien rahoitusvarat ovat myöskin kasvaneet vuosi vuodelta. Sijoitusrahastojen ja pörssiosakkeiden yleisyydessä kotitalouksien rahoitusvaroissa on ollut merkittävää kasvua viimeisen 15 vuoden aikana. (Pörssisäätiö 2018)

Tutkimuksessa pyritään selvittämään kuinka tietoisia yksityissijoittajat ovat markkinoiden riskeistä ja kuinka he hallitsevat riskiä sijoittaessaan eri instrumentteihin.

Sijoittamiseen liitetään usein mielikuva oman pääoman kasvattamisesta. Mikäli sijoittaja teki toisella osakesijoituksellaan vuoden aikana tuottoa 20 % ja toisella sijoituksellaan 5 %, voitaisiin pitää 20 % tuottoa tehneenä parempana sijoituksena. Mutta mikäli tämä 20 % tuotto tulikin sijoituksesta, jonka riskitaso oli todella korkea, sijoituksen paremmuutta voidaan kyseenalaistaa. Sillä kyseiseen sijoitukseen liittyvät riskit olivat huomattavasti suuremmat. Sijoitustoiminnan riskinhallinnan tarkoituksena ei ole poistaa riskiä kokonaan vaan löytää optimaalinen piste riskin ja tuotto-odotuksen välillä.

Sijoittamiseen kiinnostukseni lähti luettuani kirjoja sijoittamisesta. Suurta kiinnostusta kuitenkin herätti korolle korkoa ilmiö, jonka seurauksena alkuperäinen sijoitusmäärä kasvaa vuosien varrella eksponentiaalisesti. Opinnäytetyöni aihe ilmeentyi keskustellessani muiden yksityissijoittajien kanssa riskinhallinnasta ja tuotto-odotuksista. Sillä eri sijoitusinstrumenteilla ja kohteilla on erilaiset tuotto-odotukset ja riskit. Keskusteluista ilmeni, että sijoittajat tekevät sijoituspäätöksiään eri tavoilla. Usein rahastot tai osakkeet valitaan enemmänkin tunnepohjalla tai uutisten perusteella. Rahastojen tai osakkeiden tunnuslukuihin tai riskiodotuksiin ei juurikaan kiinnitetä huomiota, vaan valinnat tehdään sen perusteella mikä tuntuu tai kuulostaa hyvältä. Täten halusin tehdä aiheesta tutkimusta ja selvittää yksityissijoittajien tietämystasoa omasta portfoliostaan ja niiden riskeistä.

1.2 Aiemmat tutkimukset aiheesta

Sijoittamisen riskinhallintaan liittyviä opinnäytetöitä on tehty aiemmin, mutta vähäisissä määrin. Tarkkaan ottaen sellaisia opinnäytetöitä, jotka liittyisivät yksityissijoittajien yleisimpiin sijoituskohteisiin eli osakkeisiin, rahastoihin ja niiden riskinhallintaan ei ollut. Riskinhallintaa on käsitelty Esa Väyrysen opinnäytetyössä ”Listaamattomat osakkeet sijoituskohteena, Tutkimus riskinhallinnasta”. Kyseisessä tutkimuksessa käsiteltiin erilaisia riskimittareita ja analyysejä, joita voi hyödyntää sijoittaessaan listaamattomiin yhtiöihin. Jere Vuorela oli puolestaan tutkinut opinnäytetyössään aihetta ”Johdannaisten käyttö osakerahastojen riskinhallinnassa”, jossa hän perehtyi rahastoihin ja niiden volatiliteettiin. Tutkimuksessa selvitettiin onko rahastoiden volatiliteetilla eroa, mikäli rahastot käyttivät tai jättivät käyttämättä johdannaisia riskinhallinnan työkaluna. Oma tutkimukseni eroaa aiemmista tutkimuksista eri kohteen ja tutkimusongelman takia.

1.3 Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelmat ja rajaukset

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää miten yksityissijoittajat hallitsevat riskiä omassa portfoliossaan. Tarkoituksena on myös selvittää millä perusteilla sijoituspäätökset tehdään, kuinka tietoisia riskeistä ollaan ja kuinka niitä pystytään hallitsemaan. Tutkimukseen haastatellaan yksityissijoittajia, joiden sijoituskokemus vaihtelee ja sijoitusalan ammattilaisia, jotka ovat tekemisissä yksityissijoittajien kanssa.

Päätutkimusongelma on:

- Miten yksityissijoittajat hallitsevat riskiä?

Lisäkysymyksiä ovat:

- Millä perusteilla sijoittajat tekevät ostopäätöksensä?
- Millaisista riskeistä sijoittajat ovat tietoisia?
- Kuinka hyvin sijoittavat tietävät kohteet, joihin he ovat sijoittaneet?

Empiirisessä tutkimusosiossa tehdään teemahaastatteluita ja selvitetään vastauksia tutkimusongelmaan ja lisäkysymyksiin. Rajaus on tehty siten, että haastateltavat henkilöt omistavat sijoituksia ja ammattilaiset, joita haastatellaan toimivat pääasiallisesti yksityissijoittajien neuvonantajina tai rahastonhoitajina.

Tutkimuksessa rajataan sijoitusinstrumentit yleisimpiin yksityissijoittajien kohteisiin, jotka ovat osakkeet, rahastot ja pörssinoteerattuihin rahastot (ETF). (Pörssisäätiö 2018)

1.4 Tutkimusmenetelmät ja aineiston hankinta

Kvantitatiivinen ja kokeellinen (eksperimentaalinen) tutkimus ovat olleet vakiintuneita tutkimustapoja jo pitkään. Kolmas strategia on myöskin jo varhain esiintynyt näiden ohella, mutta sen nimitys on vaihdellut, joka on kvalitatiivinen tutkimus. Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimusstrategiat ovat lähestymistapoja, joita on vaikea erotella toisistaan. Kvantitatiiviselle tutkimukselle keskeisiä asioita ovat aiemmat teoriat, hypoteesien esittäminen ja käsitteiden määrittely. Havaintoaineistoksi soveltuu numeraalinen mittaaminen ja niiden muodostaminen taulukkomuotoon, jolloin niitä voidaan analysoida tarkemmin tilastollisesti. Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaisempaa tiedon hakintaa. Ihmisiä ja haastatteluita hyödynnetään tiedon keruussa ja kohderyhmä valitaan tarkoituksenmukaisesti eikä satunnaisotoksella kuten kvantitatiivisessa tutkimusstrategiassa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 131-164.)

Tämä tutkimus toteutetaan laadullista tutkimusmenetelmää eli kvalitatiivisista menetelmää hyödyntäen. Tutkimuksessa pyritään selvittämään tarkemmin ilmiöitä käyttäytymisen taustalla. Haastatteluiden avulla saadaan tällaista tietoa paremmin kuin kvantitatiivisillä metodeilla. Tutkimukseen sopii hyvin haastattelut, sillä tutkimuksessa perehdytään kohderyhmän sijoitustapoihin syvällisemmin. (Kananen 2017, 87-88.)

Haastattelutyyppejä on useita erilaisia. Strukturoitu haastattelu eli lomakehaastattelu tapahtuu haastattelupohjaa käyttäen. Kyseisen haastattelutyypin kysymykset on täysin ennalta määrätty. Avoin haastattelu on strukturoidun haastattelutyypin vastakohta, kyseinen haastattelumuoto on täysin strukturoitumaton. Avoimessa haastattelussa haastattelija keskustelee haastateltavan kanssa ja selvittelee haastateltavan ajatuksia, mielipiteitä, tunteita ja käsityksiä, kun ne tulevat haastattelun kuluessa vastaan. Kolmantena haastattelutyypinä on teemahaastattelut. Kyseinen haastattelutyypin putoaa lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun väliin, tyypillistä kyseiselle haastattelutyypille on, että teemat ovat ennalta määrätty, mutta kysymysten tarkka järjestys ja muoto ei ole tiedossa. (Hirsjärvi ym. 2009, 208-209.)

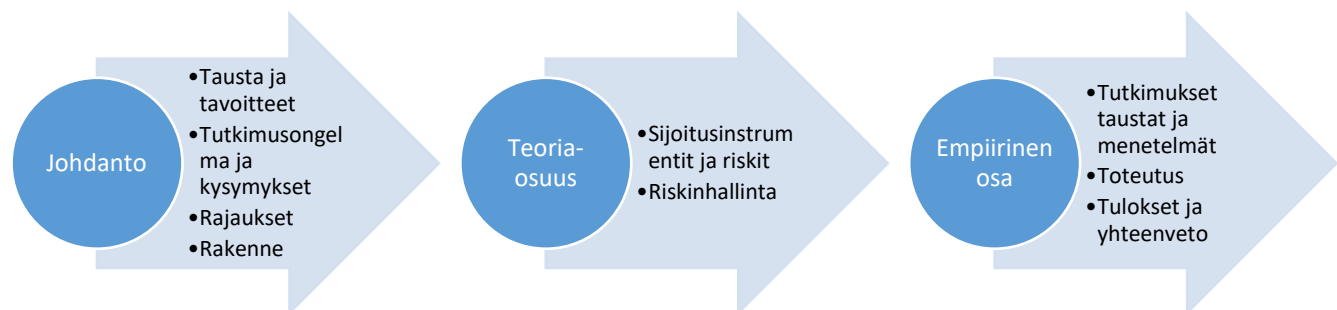
Teemahaastatteluiden eduksi voidaan katsoa tarkentavat ja syventävät kysymykset, joita voidaan esittää tutkittavalta vastausten perusteella. Teemahaastattelun tarkoituksena on löytää merkityksellisiä vastauksia tutkimukseen liittyen. (Kananen 2017, 87-88.)

Tämä tutkimus toteutetaan puolistrukturoituja teemahaastatteluita hyödyntäen. Haastattelut toteutetaan yksilöhaastatteluina puhelimitse tai kasvotusten. Keskustelut nauhoitetaan litterointia ja analyysiä varten.

Teoriaosuuden aineistot koostuu erilaisista kirjallisista ja elektronisista lähteistä. Aineistot ovat olleet sekä Suomen, että Englannin kielisiä.

1.5 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyön kahdessa ensimmäisessä luvussa käsitellään tutkimukseen liittyvää teoriaa. Ensimmäisessä luvussa tarkastellaan sijoittamisen periaatteita ja sen riskejä. Toisessa luvussa on tarkoituksena syventyä eri riskinhallinta metodeihin. Empiirinen osuus alkaa työn kolmannessa luvussa. Tutkimusosuus toteutettiin puolistrukturoituna teemahaastatteluna. Alla oleva kuvio (kuvio 1) kuvaa opinnäytetyön rakennetta.

Kuvio 1 Opinnäytetyön rakenne

2 SIJOITTAMINEN JA RISKIT

2.1 Sijoittaminen

Sijoittamisen yleisyys on kasvanut yksityishenkilöiden keskuudessa merkityksellisesti viimeisten vuosikymmenien aikana. Osakseen tämän voi selittää osakemarkkinoiden digitalisoituminen, sijoitusvaihtoehtojen lisääntyminen ja sijoittamiseen liittyvien kulujen pieneneminen. Sijoittamisen tarkoituksena on saada mahdollisimman suuri tuotto sijoittamalleen pääomalle. Tuotto-odotukseen kuitenkin vaikuttaa sijoitukseen kuuluvat riskit. Usein suuremman riskin omaavat sijoituskohteet omaavat suuremman tuotto-odotuksen.

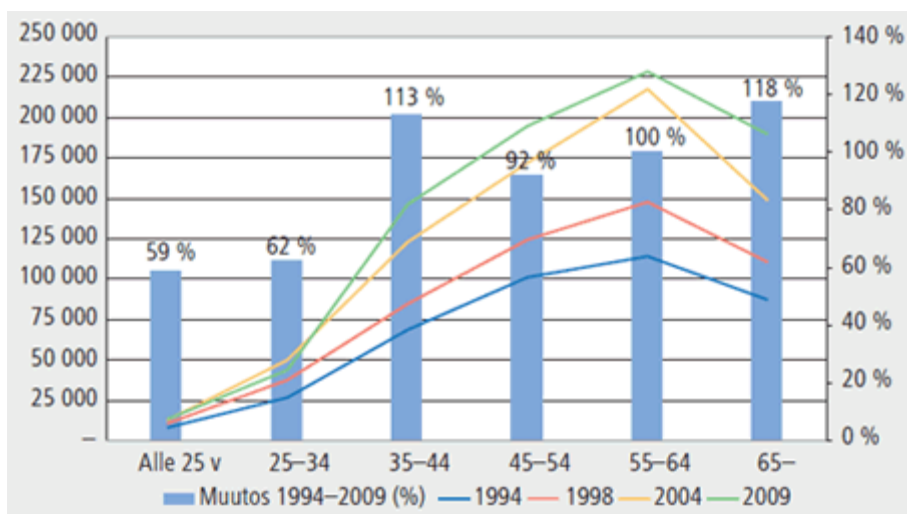
Suomalaiset rahoitusmarkkinat avautuivat ulkomaisille sijoittajille 1980-luvulla ja samalla suomalaista rahoitusmarkkinoiden sääntelyä purettiin. Tämä vaikutti suomalaisten sijoitusintoon positiivisesti. (Hyytinen, Takalo, Kuosa 2003.)

Rahoitusmarkkinat Suomessa ovat kokeneet suuren rakennemuutoksen viimeisten vuosikymmenien aikana. Pankkitalletusten sijalle on tullut monia uusia säästämismuotoja, kuten osakesijoitukset ja sijoitusrahastot. Sijoitettavan rahoitusvarallisuuden kasvu, tietoisuus erilaisista sijoitusvaihtoehdoista ja eläkesäästämisen suurentunut tarve ovat mahdollistaneet sijoitusvaihtoehtojen kehityksen. (Kallunki, Martikainen, Niemelä 2011, 15.)

Pankkitalletukset ovat olleet kansan suosiossa jo pitkään, mutta niiden korkojen aleneminen on herättänyt sijoittajissa kiinnostusta uusiin sijoitusvaihtoehtoihin. suomalaisten varallisuus on myöskin karttunut viime vuosikymmenien aikana huomattavasti. (Kallunki ym. 2011, 16.)

Teknologian kehittyminen on mahdollistanut yksityissijoittajille pääsyn suureen määrään informaatiota. Tätä informaatiota pystyy hyödyntämään arvioidessaan sijoituksiensa kannattavuutta. Informaation suuri määrä on tuonut kuitenkin omat ongelmansa. Suuressa tiedonmäärässä luotettavan tiedon löytäminen on haastavampaa ja sen analysointi vaikeutuu samalla. Hyvänä teknologian kehittämisessä voidaan kuitenkin pitää informaation saannin helppoutta. (Barber, Odean 2001.)

Alla olevassa kuviossa (kuvio 2) on kuvattuna suomalaisten kotitalouksien nettovarallisuuden kehitys vuosilta 1994-2009 (euroa/kotitalous) ja muutos vuodesta 1994 vuoteen 2009 (prosentteina). (Tilastokeskus 2012.)

Kuvio 2 Suomalaisten kotitalouksien nettovarallisuuden kehitys (Tilastokeskus 2012.)

2.2 Sijoituskohteet

2.2.1 Osakkeet

Osake on osuus osakeyhtiön omistuksesta ja varallisuudesta. Ne antavat äänestysoikeuden yhtiökokouksissa ja mahdollisuuden osinkoihin, mikäli yhtiö jakaa osinkotuottoja voitoistaan. Osakkeet ovat osakeyhtiöille keino, jolla hankkia rahoitusta. Osakkeiden arvolla on mahdollisuus nousta tai laskea ja näiden lisäksi sijoittajalla on mahdollisuus saada tuottoa osinkojen kautta. (Handelsbanken 2019.)

Osakkeita voidaan kategorisoida eri ryhmiin niiden odotettavalta tulevaisuuden näkymiltä. Näihin eri ryhmiin kuuluvat kasvuosakkeet, osinko-, laatu- ja arvo-osakkeet ja vakavaraiset osakkeet.

Kasvuosakkeisiin sijoittaessa niiden odotetaan kasvavan keskimääräistä markkinakasvua nopeammin. Tässä osaketyypissä tyypillistä on, etteivät ne maksa osinkoja osakkeenomistajilleen. Tyypillinen kasvuosake on esimerkiksi teknologia sektorin start-up yritys.

Osinko-osakkeet puolestaan käyttäytyvät vastakohtaisesti kasvuosakkeisiin verrattuna. Osinko-osakkeille tyypillistä on johdonmukainen osinkojen maksu. Odotettu osakekurssin kasvu on heikompa kasvuosakkeisiin verraten.

Arvo-osakkeet omaavat tyypillisesti alhaisen hinta-tuotto suhteen (P/E-luku). Alhaisen P/E-luvun omaavat osakkeet omaksutaan usein halvoiksi markkinoilla. Arvo-osakkeiden tuotto odotus perustuu toivoon, jossa sijoittajat uskovat markkinoiden ylireagoineen painaen hinnan alhaiseksi.

Vakavaraisiin osakkeisiin (Blue Chip Stocks) sijoittaessa tuotto-odotus on ollut historiallisesti vankkaa ja nämä yritykset usein maksavat myös hyvin osinkoja. Vakavaraiset yhtiöt ovat usein hyvin tunnettuja yrityksiä, jotka ovat toimineet aloilla pitkään. (U.S. Securities and Exchange Commission 2019.)

S&P 500 on lista 500:sta markkina-arvoltaan suurimmasta yhdysvaltalaisesta yrityksestä. Keskimääräinen tuotto SP 500 indeksillä on ollut viimeisten 90 vuoden aikana on 9,8%. Vuoden 2017 SP 500 indeksin tuotto oli 19,7%, täten vuosittainen volatilitteetti vaihtelee huomattavasti. Oheisesta kuviosta (kuvio 3) näemme SP 500 vuosikehityksen. (Maverick 2019.)

Kuvio 3 S&P 500 indeksin tuottokehitys 90 vuodelta (Macrotrends 2019.)

2.2.2 Sijoitusrahastot

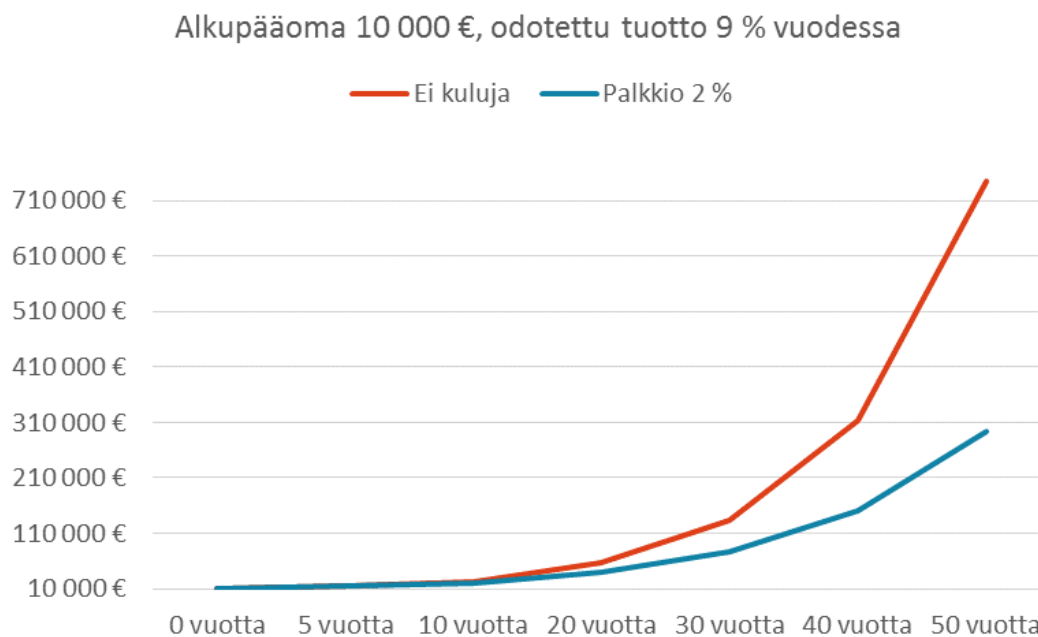
Sijoitusrahastot sisältävät erilaisia arvopapereita, jotka omistavat rahasto-osuuksia ostaneet sijoittajat. Rahastot voivat sisältää rahaa käteisenä, joukkolainoja, osakkeita, rahamarkkinainstrumentteja tai muita arvopapereita. Rahastoilla on mahdollisuus myös ostaa osuuksia listaamattomista yhtiöistä. Sijoitusrahastoiden rahastopääoma muuttuu arvopapereiden hinnan muutosten, sijoittajien myyntien ja ostojen perusteella. (Kallunki ym. 2011, 132.)

Sijoitusrahastoilla on vahvistettu sijoituspolitiikka, jonka mukaan se sijoittaa rahaston osuuksia. Rahastot luokitellaan neljään eri ryhmään sijoituspolitiikan mukaan seuraavasti:

(Kallunki ym. 2011, 132.)

1. Korkorahastot
 - a. Lyhyen koron rahastot
 - b. Keskipitkän koron rahastot
 - c. Pitkän koron rahastot
 - d. Korkean riskin yrityslainarahastot
2. Yhdistelmärahastot
3. Osakerahastot
4. Erikoisrahastot

Rahastoja valitessaan kannattaa kiinnittää huomiota, siihen onko se passiivisesti vai aktiivisesti hoidettu. Usein aktiivisessa rahastosta löytyy suuremmat kulut, mutta historiallisesti katsottuna tuotto ei kuitenkaan ole suurempi kuin passiivisesti hoidetuissa. Kulut syövät tuottoa huomattavissa määrin pitkässä juoksussa. Oheisesta kuviosta (kuvio 4) näemme kuinka kulut vaikuttavat tuottoon. (Heikinheimo 2018.)

Kuvio 4 Odotettu tuotto palkkioiden muuttuessa. (Heikinheimo 2018.)

Sijoitusrahastoiden etuna suoriin osake-ostoihin verrattuna voidaan pitää hajauttamista. Täten sijoitusrahastot sopivat uusille sijoittajille mainiosti. Rahastoja hallitsee ammattilaiset ja tekevät valinnat rahaston allokaatioiden suhteen. Rahastopäätöstä tehdessään ei kannata kuitenkaan hämäytyä edellisten vuosien tuotoilta. Menneisyys ei ole tulevan menestyksen tae. (Evans 2019.)

Rahastoihin sijoittava osinkosijoittaja saa parhaan korolle korkoa hyödyn, sillä rahastot usein sijoittavat saadut osingot suoraan takaisin markkinoille. Täten sijoittaja välttää osingoista maksettavan veron ja korolle korkoa ilmiö vahvenee. Osinkoverotus on pienempi kuin pääomaveron, täten nopeasti kotiuttamista miettivälle sijoittajalle saattaa olla parempi vaihtoehto nostaa osingot ulos ja maksaa niistä osinkoverot. (Benz 2010.)

2.2.3 Pörssinoteeratut rahastot

Pörssinoteeratut rahastot eli ETF:t. Nimi ETF muodustuu sanoista Exchange Traded Fund. Pörssinoteerattu rahasto on kuin rahasto, jota voi myydä markkinoilla suoraan samalla tavalla kuin osakkeen. Pörssinoteeratut rahastot ovat kasvaneet yhdeksi suosituimmaksi sijoituskohteeksi sijoittajien kesken, niiden laajan valikoiman ja alhaisten kulujen vuoksi. (Sijoittaja 2019.) Pörssinoteeratut rahastot seuraavat usein tiettyä indeksiä ja sen perusteella niiden arvo vaihtelee. Indeksit on joukko pörssiyritysten osakkeita, jotka on valittu indeksiin tietyillä valintakriteereillä. Esimerkiksi S&P 500 seuraa 500 USA:n suurinta pörssiyritystä. (Haataja 2017.)

Pörssinoteeratut rahastot toimialana on kasvanut vuodesta 2005 417 miljardista, vuoteen 2017 mennessä 4.4 biljoonaan, vuosittaisella keskimääräisellä 21% kumulatiivisella kasvulla. Vuosien aikana muuttuneet sijoitustrendit ovat olleet hyödyksi ETF:ille. Näihin trendeihin kuuluvat sijoittamisen passivoituminen ja sijoittamisen itsenäistyminen. Ihmiset eivät välttämättä enää käytä sijoitusneuvojaa eläkerahastoansa tehdessä. (EY 2017.)

2.3 Riskit

Kaikkiin sijoituksiin sisältyy jonkinasteista riskiä. Finansseissa riski viittaa usein jonkinasteiseen epävarmuuteen markkinoilla ja/tai mahdollisuuteen menettää sijoittamaansa pääomaa liittyen sijoituksiinsa. Olettamuksena voidaan kuitenkin pitää sitä, että mitä suurempi riski, sitä suurempi tuotto-odotus. (Comission, 2019)

Kun puhutaan pankkitalletuksista, harvempi ihminen tiedostaa, että siihen liittyy myös oma riskinsä. Vaikkakin kyseisen kohteen riskitaso onkin todella alhainen. Joukko sijoittajia olivat tallettaneet varojaan Kaupthing ja Sofia Pankin korkeakorkoisille määräaikaistileille. Pankkien mennessä vararikkoon, sijoittajat eivät saanetkaan takaisin kaikkia sijoittamiaan rahojaan. Sillä pankkien varallisuus ei riittänyt takaisinmaksuun. (Lindström & Lindström 2014, 51.)

Tuoton ja riskin suhde kulkee usein käsi kädessä. Suuret tuotto-odotukset saattavat häkellyttää sijoittajan ja innostuksen lomassa riskin suuruus saattaa unohtua. Mikäli joku lupaa suurta tuottoa ilman riskiä, kannattaa miettiä tarkkaan mihin on sijoittamassa. Tällainen yhtälö on harvinainen ja valitettavasti sijoitusmaailmassakin on ollut paljon huijauksia. (Lindström ym. 2014, 51.)

2.3.1 Maantieteellinen riski

Maantieteellinen hajauttaminen on osoittautunut kannattavaksi viimeisten vuosien aikana, erityisesti Euroopassa. Yhdysvaltojen S&P 500 indeksi rikkoi uusia ennätyksiä vuoden 2013 alkupuolella ja samaan aikaan Euroopassa, Suomen markkinoilla keskeisempien pörssi-indeksien osalta oltiin vielä 10% jäljessä entisistä huipuista. Kurssiennätyksistä puhuttaessa on aina hyvä muistaa, että puhutaan hintojen nimellisistä huipuista. (Oksaharju 2013, 165.)

Mitä enemmän sijoittaja on hajauttanut sijoituksiaan maantieteellisesti, sitä vähemmän paikallisilla kriiseillä on vaikutusta sijoitussalkun arvostukseen. Globaalia sijoitusmarkkinakriisiä on kuitenkin hyvin vaikeaa hajauttaa salkun riskiprofiilista pois. Maantieteellinen hajauttaminen auttaa myöskin valuuttariskissä automaattisesti. (Oksaharju 2013, 165.)

Maantieteellistä riskiä ilmenee myös sijoituskohteissa, joissa on mahdollista syntyä vahingollisia luonnonilmiöitä. Tsunamin tai maanjäristyksen sattuessa kohteessa, jossa yrityksen kaikki toiminnot sijaitsevat saattaa vaikuttaa negatiivisesti kurssikehitykseen. (Nasdaq 2019.)

2.3.2 Toimialakohtainen riski

Viime vuosina finanssikriisien aikaan kaikilla markkinoilla pörssi-indeksit ovat menneet samansuuntaisesti, mutta hajautuksen näkökulmasta tärkeää on kuitenkin se, että tuotot eri toimialoilla ovat vaihdelleet jyrkästi. (Oksaharju 2013, 153.)

Sijoittaja voi rakentaa kohtuullisen toimialakohtaisen hajautuksen jo omilla kotimarkkinoillaan, mutta parhaaseen lopputulokseen pääsee sijoittamalla myös muihin kuin kotimaisiin markkinoihin. Vuonna 2013 kotimarkkinoiltamme Helsingin pörssistä löytyy ainoastaan yksi lääkeyhtiö (Orion), yksi yhdyskuntapalveluyhtiö (Fortum) ja yksi vähittäiskauppaketju (Kesko). (Oksaharju 2013, 153.)

On suositeltavaa valita eri toimialoja edustavia yrityksiä portfolioonsa. Yhtiöihin, jotka toimivat eri asiakkaiden ja eri toimialojen kanssa, sekä erilaisia palveluita ja tuotteita valmistavaan. Täten mikäli kysyntä laskee tietyillä osa-alueilla niiden vaikutus sijoitukseen minimoituu. (Nordnet 2019.)

2.3.3 Poliittinen riski

Poliittinen riski on riskiä, joka vaikuttaa sijoituksen tuottoihin negatiivisesti poliittisten päätösten tai epävarmuuden vuoksi. Poliittista epävarmuutta aiheuttaa esimerkiksi muutokset hallituksessa tai lainsäädännössä. Poliittista riskiä on vaikea laskelmoida, sillä ei ole olemassa paljoakaan tutkimuksia poliittisten päätöksien vaikutuksista yksittäisissä valtioissa. Lopputulema poliittisista riskeistä voi olla negatiivinen tuotto sijoitukselle. On jopa mahdollista, että poliittisten päätösten vuoksi sijoitusten pois vetäminen markkinoilla on estetty. (Chen 2018.)

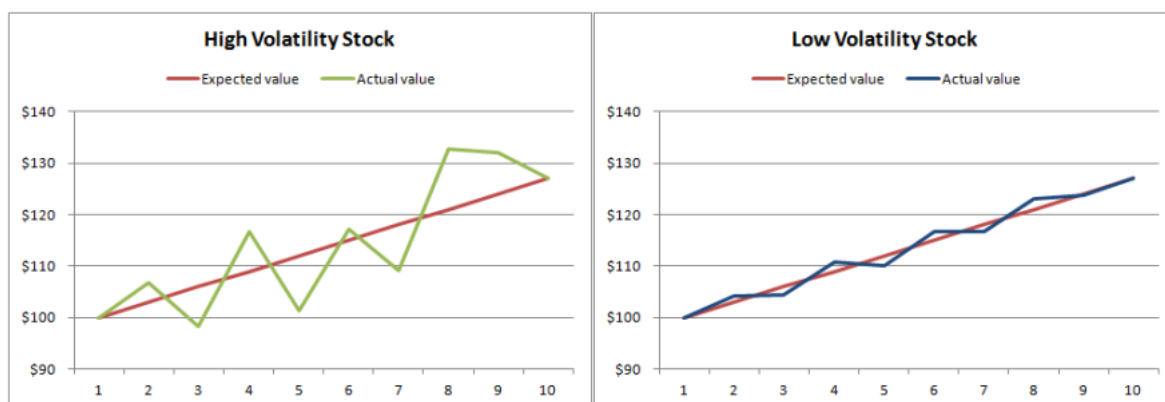
2.3.4 Korkoriski

Korkorahastojen arvoon vaikuttaa korkotason muutokset. Mikäli korkorahasto sijoittaa kiinteäkorkoiseen joukkolainaan, korkojen noustessa lainan aikana se laskee joukkolainan arvoa ja korkotason lasku taas nostaa arvoa. Kyseiset muutokset näkyvät korkorahastoiden myynti- ja lunastushinnoissa. Tällä ei ole merkitystä sijoittajalle, joka pitää lainan eräpäivään saakka. (Sijoitusrahastot 2019.)

Mitä pidempi lainan pituus on, sitä suurempi korkorahaston riski on. Mitä pidempi laina-aika on, sitä suurempi vaikutus korkojen muutoksella on korkorahastojen arvoon. Lyhyissä lainoissa koron vaikutus pienenee. (Provident Bank 2019.)

2.4 Volatiliteetti

Volatiliteetillä kuvataan rahoitusinstrumentin hinnanvaihtelua tietyltä ajanjaksolta ja sen voimakkuutta. Volatiliteettia markkinoilla tuottaa markkinoiden epävarmuus, uutiset ja kaupankäynti. Korkea volatiliteetti kasvattaa sijoitusten riskiä, mutta samalla luo ostopaikan mahdollisuuksia sijoittajille. (Sijoitustieto 2018.)

Kuvio 5 Korkean ja matalan volatiliteetin osakkeet (Sijoitustieto 2018.)

Oheisesta kuviosta (kuvio 5) nähdään korkean volatiliteetin osake verrattuna matalan volatiliteetin osakkeeseen. Korkean volatiliteetin osakkeessa arvostustaso vaihtelee huomattavasti voimakkaammin kuin matalan volatiliteetin osakkeessa.

3 RISKINHALLINTA

3.1 P/E luku

P/E on yleisimmin käytetty sijoittajan arvostuskerroin ja samalla myös tärkein.

Simplifioituna P/E kuvaa sitä, kuinka monta vuotta yrityksellä menisi maksaa itsensä takaisin kertoimen pysyessä samana. P/E lukua käytetään keskimääräistä parempien tuottojen etsimiseen ja matalan P/E luvun omaavat kasvuyhtiöt tätä usein enteilevätkin. Tällöin sijoittajalle tuloskasvu ja P/E -kertoimen kasvu antaa mahdollisuuden tuplavipuun sijoitukseen. P/E tulee sanoista price to earnings, tarkoittaen markkina-arvoa suhteutettuna tulokseen. (Pulkkinen 2016.)

Nettotulos tarkoittaa yrityksen kaikkien kuluerien, myös korkojen ja verojen vähentämisen jälkeistä tulosta. Nettotulos kuvastaa yrityksen operatiivisen liiketoiminnan todellista tulosta. (Kallunki ym. 2011, 157.) Nettotuloksen laskeminen vaihtelee eri lähteiden mukaan, mutta Almatalentin mukaan se lasketaan seuraavasti:

Nettotulos = liiketulos +/- rahoituserät +/- verot.

Nettotulos-% = $100 * \text{nettotulos} / \text{liikevaihto}$

P/E luvun laskemista havainnollistetaan alla olevalla kuvalla (kuva 1). (Alma Talent 2019.)

Laskusääntö

P/E-luku (price / earnings).

Yritystasolla: $\text{markkina-arvo} / (\text{nettotulos} - \text{vähemmistöosuus tuloksesta})$.

Osaketasolla: $\text{Osakekurssi} / \text{osakekohtainen tulos}$.

Huom. Tuloksen on vastattava 12:ta kuukautta.

Kuva 1 P/E luvun laskentakaavio (Alma Talent, 2019)

Yrityksissä ja toimialoilla, joilla kasvu on matalahkoa on usein keskimääräistä alempi P/E luku. Keskimääräinen P/E luku on ollut vuosien 2001-2010 välillä 16. Mikäli yhtiön tulos on heikko, P/E luku nousee väistämättä, vaikka yrityksellä olisi ollut kasvuhakuisuutta. (Alma Talent 2019.)

P/E luku auttaa sijoittajaa määrittämään osakkeiden markkina-arvoa suhteutettuna yhtiön tulokseen. Lyhyesti P/E luku näyttää suhdannetta, jonka sijoittajat ovat valmiina maksamaan yhtiöstä. Korkea luku voi tarkoittaa, että kyseisen yhtiön hinta on korkea

suhteutettuna tuottoon ja mahdollisesti yliarvostettu. Matalan P/E arvon yhtiö saattaa implikoida, että arvostus on pieni suhteessa tuottoon. (Hayes 2019.)

3.2 Sharpen luku

Sharpen lukua voidaan käyttää arvioidessaan yksittäistä sijoitusta tai kokonaista portfoliota. Sharpen luku kertoo sijoituskohteen toteutuneen tuoton suhdetta riskiin. Pelkästään tuottoa tarkastelemalla ei pystytä analysoimaan sijoituskohteen tuotto-riski suhdetta. Tuotto on kuitenkin voitu saavuttaa ottamalla suuria riskejä. (Maverick 2015.)

Sharpen luku vertaa sijoitukselta odotettua ylituottoa sen arvonvaihteluun eli volatilitteettiin. Se täten kuvaa kuinka paljon riskiä suhteessa tuottoon sijoituksessa on ollut. Sharpen luku lasketaan vähentämällä sijoituksen tuotosta riskitön korko ja jakamalla tulos sijoituksen riskillä (volatilitteetti). Kaavana Sharpen luku on seuraavanlainen: (Salkunrakentaja 2012.)

$$S = \frac{E[R - R_f]}{\sigma} = \frac{E[R - R_f]}{\sqrt{Var[R - R_f]}}$$

, missä

R on sijoituksen tuotto

R_f on riskittömän vertailusijoituksen tuotto

$E[R - R_f]$ on odotettu ylituotto eli riskittömän sijoituksen ylittävä tuotto

σ on sijoituksen volatilitteetti eli keskihajonta.

Kuva 2 Sharpen luvun laskentakaavio (Salkunrakentaja 2012.)

Sharpen lukua hyödynnetään usein vertaillessa sijoitusrahastoja. Suurempi Sharpen luku kertoo paremmasta riskisuhteutetusta tuotosta. (Blomster 2017.) Sharpen luvun ollessa suurempi kuin 1, sitä voidaan pitää hyväksyttävällä tasolla. Mikäli luku kasvaa suuremaksi kuin 2 sitä voidaan pitää todella hyvänä ja luvun ollessa yli 3 sitä voidaan pitää erinomaisena. (Maverick 2015.)

3.3 Hajauttaminen

Hajauttaminen on tapa, jolla voi merkittävästi pienentää sijoitustensa riskiä. Allokoiminen tapahtuu jakamalla sijoituksia eri sijoitusinstrumenttien välillä eri toimialoille ja eri kategorioihin. Hajauttamisen tarkoituksena on maksimoida tuotto sijoittamalla eri alueisiin, jotka reagoivat eri tavalla markkinoiden uutisiin ja tapahtumiin. Suurin osa sijoitusalan ammattilaisista on yhtä mieltä siitä, että hajauttaminen ei täysin poista tappiollisen sijoittamisen mahdollisuutta. Mutta hajauttaminen on yksi tärkeimmistä pitkän tähtäimen sijoittamisen komponenteista. (Lioudis 2018.)

Aalto yliopistossa toteutetun tutkimuksen mukaan suurin osa suomalaisista yksityissijoittajista omistaa huonosti hajautetun osakesalkun. 46% yksityissijoittajista omistaa vain yhtä osaketta portfoliossaan ja 16% omistaa vain kahta osaketta. Ainoastaan 23% yksityisistä sijoittajista omistaa vähintään 5 osaketta portfoliossaan. Suurimmissa portfolioissa on huomattavasti parempi hajauttaminen kuin pienemmissä. Keskimäärin portfolioissa, joissa on yli miljoonan arvosta osakkeita omistaa 18 osaketta. (Lehtinen, Keloharju 2015.)

Kun hajautat portfoliotasi on suositeltavaa tarkastella eri sijoitusinstrumentteja osakkeita, rahastoja, rahaa tai muita ja tarkastella mitkä niistä eivät ole aina liikkuneet saman suuntaisesti. Tällä tavoin koko portfoliosi korrelaatio pienenee, eikä yksittäiset tapahtumat markkinoilla vaikuta portfolioosi kauttaaltaan. (Fidelity 2018.)

3.3.1 Ajallinen

Ajallinen hajauttaminen liittyy suunnitelmallisuuteen siltä osalta, että sijoittaja myy ja ostaa osakkeita pienissä määrissä ennalta määrätyissä ajankohdissa. Tämän avulla osakehankinnat tai myynnit ajoittuvat eri ajankohdille, täten osa ajoittuu hyvään hintatasoon ja todennäköisesti osa huonompaan. Ajallisen hajauttamisen tavoitteena on päästä kohtuulliseen keskihintaan ostojen ja myyntien osalta. Täten pienennetään ajoittamisen riskiä. (Oksaharju 2013, 126-127.)

Usein ajallista hajautusta toteutetaan kuukausittaisella ostojaksotuksella, jossa sijoittaja ostaa saman rahallisen määrän tiettyä arvopaperia joka kuussa. Riippuen sijoittajan riski profiilista ja tavoitteista, kuukausittaiset ostot voi investoida rahastoihin tai yksittäisiin osakkeisiin. Täten mikäli arvopaperin hinta tipahtaa, sijoittaja saa suuremman määrän arvopaperia oston yhteydessä ja hinnan noustessa pienemmän määrän. Ajallisen hajautuksen suurin hyöty on se, että sijoittajan ei tarvitse yrittää ajoittaa markkinaa, vaan ajan mittaan keskihinta tasoittuu ja lähenee keskiarvoa. (Kramer 2019.)

3.3.2 Toimialakohtainen

Yksinkertaisimmillaan hajauttaminen toimialakohtaisesti suojaa yksittäisten toimialojen taantumalta, samalla säilyttäen muiden portfolion kasvukehityksen mahdollisuuden. Toimialakohtainen hajauttaminen suojaa myös sijoittaa tilanteissa, joissa yksittäisten toimialojen palvelut ja tuotteet käyvät teknologian kehityksen takia tarpeettomiksi. (Oksaharju 2013, 154.)

Yhtiöt luokitellaan kansainvälisesti hyväksytyyn ICB-luokitusstandardin mukaisesti 1. Tammikuuta 2019 lähtien 11 eri toimialaan. Yksittäinen yhtiö jaotellaan kuuluvaksi siihen toimialaan, josta suurin osa yhtiön liikevaihdosta koostuu. Nämä luokitukset kuuluvat seuraavasti: teknologia, tietoliikenne, terveydenhuolto, rahoitus, kiinteistö, kulutustavarat, kulutuspalvelut, teollisuustuotteet ja -palvelut, perusteollisuus, energia ja yleishyödylliset palvelut. (FTSE Russel 2017.)

Toimialakohtainen hajauttaja pyrkii ymmärtämään miten eri toimialat toimivat ja kuinka ne korreloivat toisiinsa erilaisissa suhdanteissa. Hajauttamalla toimialakohtaisesti sijoittaja pystyy tasaamaan salkun tulokertymän kehitystä. Maltillisesti suhdannevaihteluihin reagoineita toimialoja ovat olleet vakuuttamiseen, terveydenhuoltoon ja energiaan liittyvät alat. Näiden toimialojen arvopapereiden avulla on mahdollista vakauttaa portfoliotansa.

3.3.3 Allokaatiot

Omaisuuksien allokointi tarkoittaa sijoitusportfolion jakamista eri omaisuusluokkien kesken, kuten osakkeiden, rahastojen ja rahan. Allokaatioiden päättäminen on sijoittajan itsensä päätettävissä ja siihen vaikuttaa sijoitusten aikahorisontti ja riskitoleranssi.

Aika horisontilla tarkoitetaan odotettua aikaa, jonka sijoittaja aikoo pitää sijoituksensa markkinoilla. Aika voi vaihdella kuukausien, vuosien tai jopa vuosikymmenien välillä. Pidemmän näköpiirin omaava sijoittaja voi tuntea olonsa mukavammaksi sijoittaessaan korkeamman riskin tai volatiliteetin kohteisiin, sillä hän voi odottaa markkinasykliin taantumista ja pitää kiinni sijoituksistaan nousu ja laskumarkkinoiden lävitse. Kontrastina, sijoittaja joka aikoo säästää opintojaan tai asuntoa varten lyhyellä aikahorisontilla kannattaisi sijoittaa pienempien riskien kohteisiin. (U.S. Securities and Exchange Commission 2019.)

Riskitoleranssilla viitataan sijoittajan kykyyn ja halukkuuteen menettää osa tai jopa kokonaan alkuperäisen sijoituksensa markkinoilla, korkeamman tuotto-odotuksen turvin. Aggressiivinen tai korkean riskitoleranssin omaava sijoittaja ottaa todennäköisemmin suuremman riskin menettääkseen varallisuuttaan saadessaan suuremman tuotto-

odotuksen. Konservatiivisempi sijoittaja suosii pienempi riskisiä sijoituksia, joilla on pienempi odotettu tuotto. (U.S. Securities and Exchange Commission 2019.)

3.3.4 Maantieteellinen

Kansainvälisen ja maantieteellisen hajauttamisen merkitys on kasvanut viimeisten vuosikymmenien aikana, sillä kasvu on keskittynyt kehittyviin kansantalouksiin kuten Brasilia, Venäjä, Intia ja Kiina. Suurimmat kasvumahdollisuudet ovat olleet muualla kuin Euroopassa.

Kotimarkkinavetoisuus on yksi seikoista, joka vaikuttaa sijoittajien käyttäytymiseen. Sijoittajilla on usein tapana sijoittaa omien markkinoidensa arvopapereihin ja kiinteistöihin. Tämä osittain selittyy kielen takia, äidinkielellään kirjoitettu informaatio on helpommin luettavaa ja ymmärrettävää. Tämä tiedon saatavuus tekee kotimaisiin arvopapereihin sijoittamisesta helpompaa. Mikäli kotimaan politiikassa tapahtuu radikaaleja muutoksia esimerkiksi vientisäädösten suhteen se saattaa merkityksellisesti vaikuttaa sijoitusten tuottoon, myös negatiivisesti. (Chniguir, Kefi, Henchiri 2017.)

3.4 Riskinsietokyky ja riskitasot

Aloittelevalle ja kokeneelle sijoittajalle oman riskinsietokyvyn tunnistaminen on merkityksellinen osa sijoitusprosessia. Riskinsietokyvyllä usein kuvataan sijoittajan kykyä suhtautua tappioihin. Joidenkin sijoittajien hermot kestävät paremmin voimakkaat heilahdukset markkinoilla kuin toisten. Mitä suurempaa riskiä sijoittaja tavoittelee, sitä suurempaa riskinsietokykyä yleensä henkilöltä vaaditaan, suuret tuotot harvoin tulevat ilman suurempaa riskiä. Ymmärrettävä on kuitenkin se, että riskinsietokyky on jokaiselle sijoittajalle henkilökohtainen asia ja sijoituspäätökset pitäisi mukauttaa siten. (Kallunki ym. 2011, 23-24.)

Rahoituskirjallisuudessa riskinsietokykyä arvioidaan hyödyllä, jota sijoittamisesta saadulla varallisuuden kasvulla saadaan. Hyödyllä kuvataan mielihyvää, jota sijoittaja saa onnistuneista sijoituksista. Hyöty ei muodostu pelkästään odotettavasta tuotosta, vaan myös tappioiden mahdollisuudesta. Sijoittajan ei kannata etsiä pelkästään parasta mahdollista tuottoa, eikä pyrkiä mahdollisimman pieneen tappioon vaan etsiä yhdistelmää, jolla saa itselleen parhaan mahdollisen hyödyn. Mikäli sijoittajan hermot ovat herkällä markkinaheilahduksista, kannattaa riskiä ja tuotto-odotuksia pienentää, jotta hyöty kasvaisi. (Kallunki ym. 2011, 33-34.) (Ammattimainen sijoittaminen s.33-34)

3.5 Sijoitushorisontti

Sijoitushorisontilla kuvataan aikaa, jonka sijoittaja aikoo pitää sijoitustaan portfolioissaan. Sijoitushorisontti voi vaihdella lyhyen, jopa muutaman päivän ja paljon pidemmän ajan välillä, jopa vuosikymmenten välillä. Sijoitusten pituus usein määrittää kuinka suurelle riskille sijoittaja kohdistuu. Yleisesti ottaen, mitä lyhyemmällä sijoitushorisontilla sijoittaja sijoittaa, sitä vähemmän riskiä sijoittaja on valmis käsittelemään. (Chen 2019.)

Sijoitushorisontti voidaan kärjittää kolmeen pääkategoriaan, lyhyen, keskipitkän ja pitkänajan sijoituksiin. Lyhyellä aikahorisontilla viitataan sijoituksiin, jotka ovat pääasiassa alle kolmen vuoden mittaisia. Mikäli sijoittajalla on lähitulevaisuudessa tarvetta rahoille, esimerkiksi talon ostoa varten, tämä saattaa olla hyvä vaihtoehto. Sijoittamisten tallettaminen esimerkiksi korkean koron säästötilille ennaltamäärätyksi ajaksi on oiva vaihtoehto. (Corporate Finance Institute 2019.)

Keskipitkiin sijoituksiin lukeutuvat yleisesti ottaen kolmesta kymmeneen vuoteen olevat sijoitukset. Tällaiseen sijoitushorisonttiin sopii hyvin esimerkiksi yhdistelmärahastot, jotka sisältävät osakkeita ja obligaatioita. (Corporate Finance Institute 2019.)

Pitkänaikavälin sijoituksiin lukeutuvat yleisesti ottaen kymmenestä vuodesta yli olevat sijoitukset. Tällaisessä sijoitushorisontissa sopii myös mainiosti yhdistelmärahastot, mutta suuremmalla osakeosuudella. (Corporate Finance Institute 2019.)

4 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa tarkastellaan kvalitatiivisen tutkimuksen tuloksia. Tulokset perustuvat haastatteluaineiston analyysiin. Haastattelut toteutettiin puolistruktruoituina teemahaastatteluina. Tutkimuksessa haastateltiin kuutta henkilöä, joista 2 olivat sijoitusalan ammattilaisia ja muut neljä yksityissijoittajia.

4.1 Toteutus

Haastattelurunko muodostui tutkimusongelman pohjalta. Kysymykset perustuivat teoriaosuuden eri teemoihin ja sijoittajien omiin kokemuksiin tutkimusaiheesta. Kysymysjärjestys suunniteltiin siten, että ensin käytiin perustietoja haastateltavista ja sitten syvennyttiin tarkemmin aiheisiin. Haastatteluiden lomassa oli mahdollista kysyä lisäkysymyksiä aiheesta vastaajien kokemusten mukaan. Kysymysrunko on liitteenä 1.

Haastateltavia lähestyttiin puhelimitse ja kasvotusten kertomalla lyhyesti tutkimusaiheesta ja haastattelun pituudesta. Haastattelut toteutettiin kasvotusten ja puhelimitse. Neljä näistä haastatteluista toteutettiin puhelimitse ja kaksi kasvotusten. Haastattelut nauhoitettiin analyysiä ja litterointia varten.

Haastateltavat henkilöt valittiin erilaisten koulutustaustojen, iän ja sijoituskokemuksen perusteella. Haastateltavien henkilöiden oli tarkoitus edustaa mahdollisimman paljon erilaisia näkemyksiä, jotta tutkimukselle saataisiin mahdollisimman monipuolinen otanta. Kaikilla haastatelluilla henkilöillä oli kokemusta sijoittamisesta ja oman portfolionsa riskinhallinnasta.

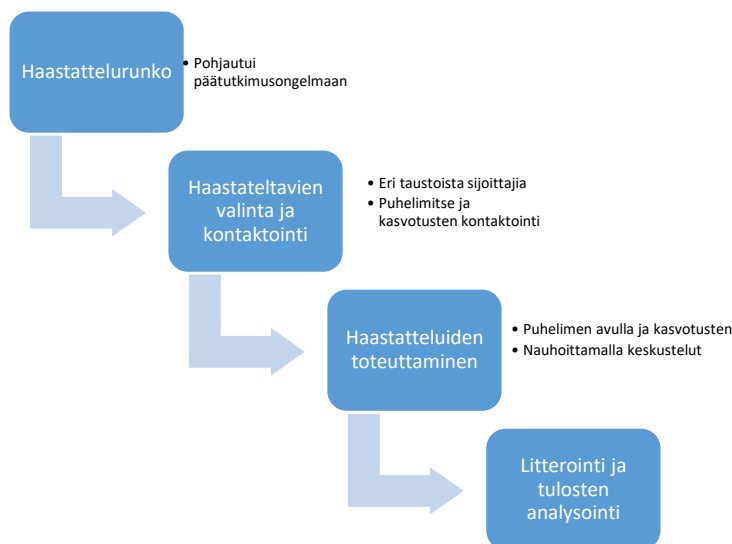
Valikoituneet haastateltavat olivat iältään kahdenkymmen ja reilun neljänkymmenen vuoden väliltä. Opiskelutaustoiltaan haastateltavat edustivat monia eri aloja, kuitenkin kaikki henkilöt omasivat korkeakoulututkinnon. Yhtä haastateltavaa lukuunottamatta kaikki olivat jo työelämässä pääasiallisesti, yksi heistä suoritti maisterin tutkintoaan.

Sijoituskokemusta suurimmalla osalla haastateltavista oli kolmen ja kymmenen vuoden väliltä, eräällä haastateltavista oli kuudentoista vuoden kokemus sijoittamisesta.

Tulosten analysointi alkoi haastatteluiden litteroinnilla. Litterointeja voidaan toteuttaa eri tasoilla. Referoivassa litteroinnissa äänitteet purevaan vain suurpiirteisesti esimerkiksi hyödyntäen ranskalaisia viivoja ja suoria lainauksia. Peruslitteroinnissa puhe litteroidaan sanatarkasti, mutta jätetään pois turhat täytesanat kuten tota, niinku. Sanatarkassa litteroinnissa litteroidaan kaikki jättämättä mitään pois. Samalla litterointiin sisällytetään myös tunteen ilmaukset kuten nauru ja täytesanat. Keskusteluanalyttiseen litterointiin

puhe litteroidaan sisältäen kaikki sanat, taukojen pituudet, äänteet, äänenpainot ja myös eleet ja ilmeet. (Tietoarkisto 2017.)

Tässä tutkimuksessa haastattelut litteroitiin analysointia varten.

Kuvio 6 Tutkimuksen rakenne

4.2 Tulokset

4.2.1 Sijoittamisen perusteiden ymmärtäminen

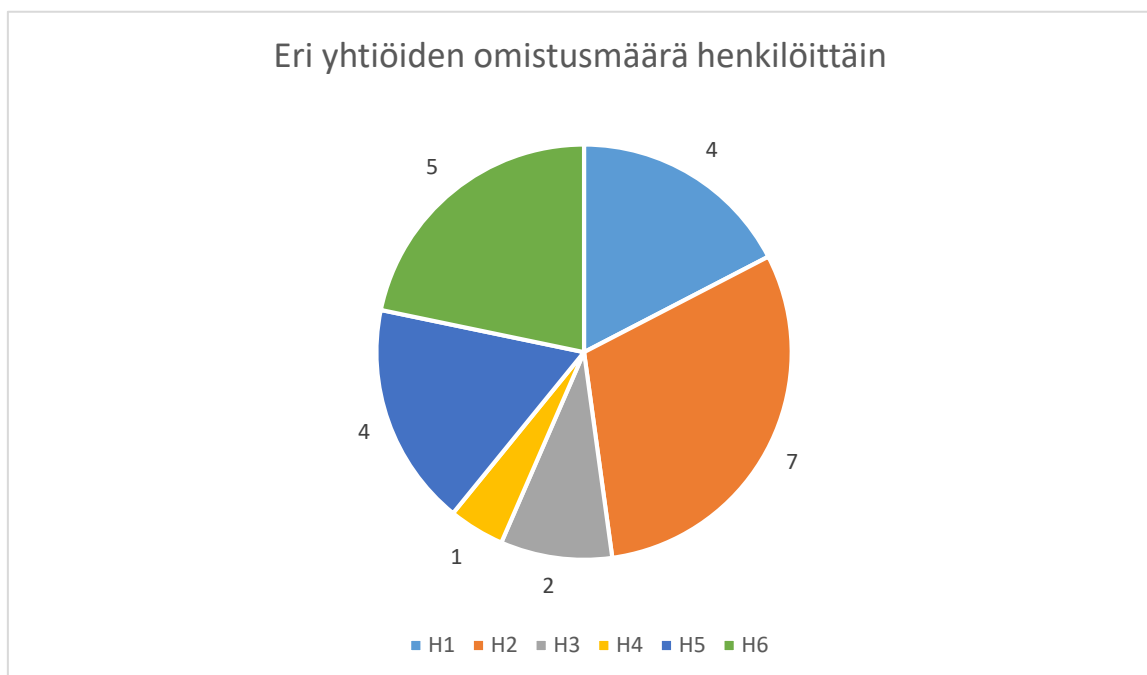
Tässä teemassa käydään lävitse niistä kysymyksistä koostunutta kokonaisuutta, joilla selvennetään sijoittajien ymmärrystä omasta portfolioistaan ja sijoittamisen perusteista.

Sijoittamisen perusteisiin kuuluvat kysymykset koskivat haastateltavien tietoutta sijoittamisestaan kohteista ja niiden tarkemmista sisällöistä. Ensimmäisenä haastateltavilta selvitettiin heidän omistamat sijoitusinstrumenttinsa.

Osakkeet

Haastateltavista henkilöistä kaikilla oli omistuksessaan osakkeita. Osakkeita omistaneet henkilöt olivat tietoisia omistamistaan osakkeista ja niiden maantieteellisestä ja teknologisesta taustastaan. Osakkeiden omistusmäärä vaihteli henkilöittäin. Yhdellä sijoittajista oli omistuksessaan vain yhtä osaketta. Muilla henkilöillä oli vähintään kahta eri

osaketta. Yhtiöiden omistusmäärää havainnollistetaan alla olevalla kuviolla (kuvio 7)

Kuvio 7 Eri yhtiöiden omistusmäärä henkilöittäin

Osakkeiden ostopäätöksiin vaikuttavia tekijöitä oli monia. Tuntemus yrityksen liiketoiminnasta auttoi sijoituspäätöksiä tehdessä. Mitä luottavammin mielin henkilöt olivat yritysten tulevaisuudesta sitä suuremmalla todennäköisyydellä he siihen sijoittavat. Turvallisuuden tunne tuli ilmi monen sijoittajan suusta kysyttäessä ostopäätösten tekemisestä.

Asiantuntijoiden suosituksilla oli myös suuri merkitys ostojen teossa. Analyttikkojen tekemät analyysit kattavat usein paljon tärkeitä tietoja, jotka helpottavat päätösten tekoa ja analyysiä. Yritysten kannattavuutta myöskin korostettiin ja mielikuva yritysten liiketoiminnan kilpailukyvyistä kasvatti sijoittajien varmuutta päätöksissään. Yhtiöt, joita sijoittajat omistivat olivat pääasiallisesti kotimaisia yhtiöitä.

Osa haastateltavista myönsi tietävänsä liian vähän analyysimeteodeista, että voisi analysoida yrityksiä luotettavasti. Mainitsivat samassa, että olisi hyvä kerrata ja tutustua eri analyysi työkaluihin tarkemmin jatkossa.

Sijoitusrahastot

Toinen sijoitusluokka, jota kaikki haastateltavista henkilöistä omisti olivat sijoitusrahastot. Toisin kuin osakkeiden osalta, kaikilla sijoittajilla ei ollut tarkkaa tietoa rahastoidensa sisällöistä. Rahastojen kautta sijoittajat hakivat lähinnä helppoutta ja hajautusta.

Erilaisista sijoitusrahastoista kysyttäessä henkilöt olivat hyvin tietoisia mitä erilaisia rahastoja on tarjolla. Tietoisuus korkorahastoistakin oli hyvä, vaikkei sijoittajista niitä omistanutkaan kuin kaksi henkilöä. Kulurankenteiden puolesta aktiivisen ja passiivisen rahaston eroavaisuudet olivat suurimmiltaan osin tiedossa.

Sijoitusrahastoiden ostopäätöksiin vaikuttivat hajauttamisen helppous suurimpana tekijänä. Pienien kulujen ja suuren valikoiman takia sijoittajat kokivat rahastoihin sijoittamisen helpoksi. Sijoittajien rahastot sisälsivät enemmän ulkomaisia yhtiöitä kuin kotimaisia.

Eräs asiantuntijoista painotti sitä, että kehittyvien markkinoiden osakkeisiin voi olla vaikea tehdä suoria osakeostoja. Rahastoiden kautta näihin pääsy helpottuu huomattavasti ja hajautus hoituu samalla.

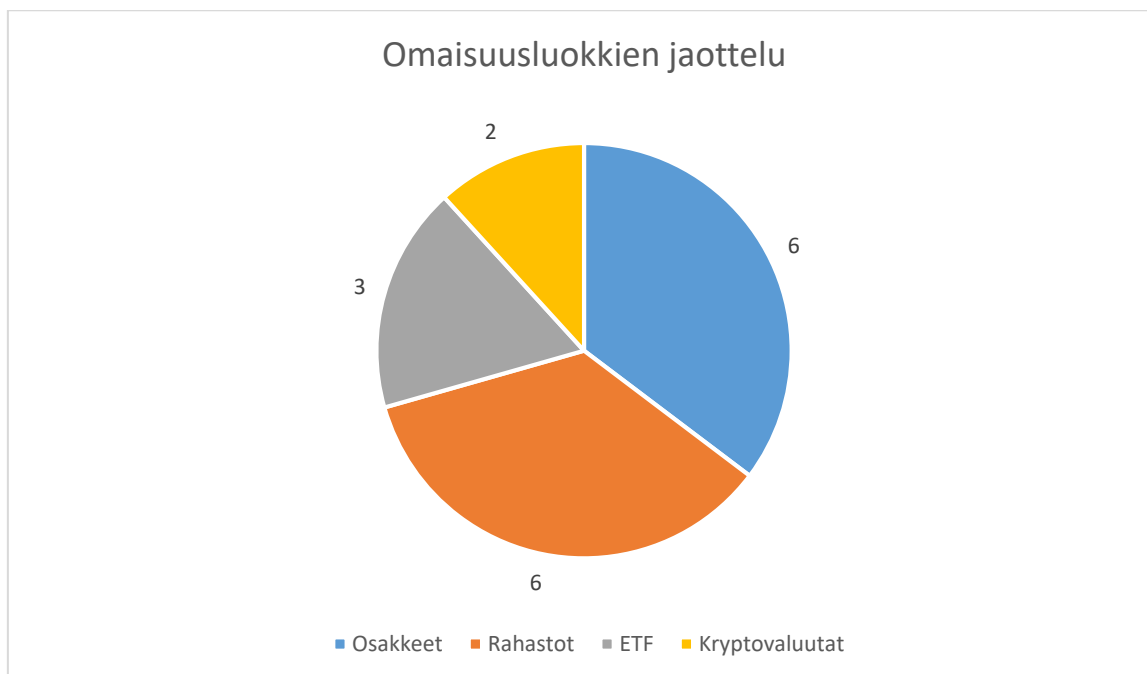
ETF

Kolmantena sijoitusluokkana toimi ETF:ät eli pörssinoteeratut rahastot. 50% haastateltavista omisti ETF:iä ja kyseiset henkilöt tiesivät mitä ETF:ät ovat. Muiden sijoittajien tieto pörssinoteerattujen rahastojen eroista muihin rahastoluokkiin oli vajaavaista.

Pörssinoteerattujen rahastojen avulla sijoittajat olivat hajauttaneet sijoituksiaan ja tätä kautta hallinneet riskiä ja myös kuluja. Sillä ETF:ille ominaista on alhainen kulurakenne.

Sijoitusinstrumentit

Haastatelluista henkilöistä osakkeita ja rahastoja omistivat kaikki kuusi. Pörssinoteerattuja rahastoja omisti kolme henkilöä ja kryptovaluuttoja omisti kaksi henkilöä. Eri omaisuusluokkien omistus jaottelua kuvataan alla olevalla kuviolla (kuvio 8)

Kuvio 8 Omaisuusluokkien jaottelu

4.2.2 Riskitietoisuus ja riskinhallinta

Tässä teemassa tarkastellaan niistä kysymyksistä koostunutta kokonaisuutta, joilla selvennetään sijoittajien tietoisuutta markkinoilla vallitsevista riskeistä ja niiden hallinnasta. Ensimmäisenä haastateltavilta selvitettiin heidän tietoisuutensa eri riskityypeistä.

Riskit

Riskienhallinnan ensimmäisellä kysymyksellä kartoitettiin sijoittajien tietämystä markkinoilla olevista riskityypeistä. Kysyttäessä haastateltavilta mitä riskejä he tiedostavat markkinoilla olevan, vastaukset olivat hyvin erilaisia toisistaan ja jokainen haastateltavista osasi nimetä vähintään yhden riskin markkinoilta.

Eryteisesti maantieteellinen riski oli sijoittajien tiedossa. Maantieteellisen hajauttamisen kautta sijoittajat kokivat välttyvänsä suurimmilta korrelaatioilta markkinoilla. Sijoittajat hakivat usein maantieteellistä hajautusta rahastoiden ja pörssinoteerattujen rahastoiden kautta.

Kahdella asiantuntijalla oli suurin tietous markkinoilla olevista riskeistä. He osasivat kuvailla ja nimetä niistä suurimman osan. Tämän hetken riskeistä suurimpina he pitivät poliittista riskiä tämän hetkisten tapahtumien Euroopan, Kiinan ja Amerikan markkinoilla. Sillä nämä poliittiset tapahtumat tuovat markkinoille epävarmuutta, joka kasvattaa volatilitteettiä. Volatilitteetti kuitenkin tuo ostopaikkoja markkinoilla, joita osa haastateltavista piti oivallisena paikkana uusille sijoituksille.

Kryptovaluuttoihin sijoittaneet henkilöt pitivät kyseisen sijoitusinstrumentin poliittista ja volatilitteetti riskiä niin suurena, että sijoittivat kyseiseen kohteeseen vain sellaisen summan rahaa, josta he olivat valmiina luopumaan kokonaan.

Seikka, jossa osalla sijoittavista olisi kehitettävää oli poliittisten ja maailmantalouden muutosten korrelaatiot sijoitusmaailmaan. Tariffien ja muiden lainsäädännöllisten muutosten merkitys sijoitusmarkkinoihin voi olla todella merkittävää yhtiöiden arvostuksen osalta. Mikäli yhtiön toiminta perustuu vientiin ja kohdemaan tuontiveroja kasvatetaan, viennin määrä voi laskea merkittävästi.

Riskitoleranssi

Henkilöiden riskitoleranssia ja riskitasoa selvitetessä suurin osa haastateltavista koki riskitoleranssinsa hyvin suureksi. Tämä korreloi myöskin sijoittajien sijoituspäätöksissä. Suurella osalla sijoittajista oli hyvin suuren riskitason omaavat sijoitussalkut.

Neljä kuudesta haastateltavasta kertoi riskitasonsa olevan maksimissaan. Kyseisten henkilöiden salkut sisälsivät suurimmalta osin osakkeita tai osakkeisiin sijoittaneita rahastoja. Tähän ryhmään kuuluvilla henkilöillä oli myös omistuksessaan kryptovaluuttoja. Näiden sijoittajien sijoitushorisontti oli myös hyvin pitkä, sijoitettua rahaa ei ollut tarkoitus nostaa lähiaikoina ulos. Kyseiset henkilöt kokivat kestävänsä suuremman volatilitteetin markkinoilla, ilman pelkoa siitä, että nostaisi paniikissa sijoituksiaan ulos markkinoilta.

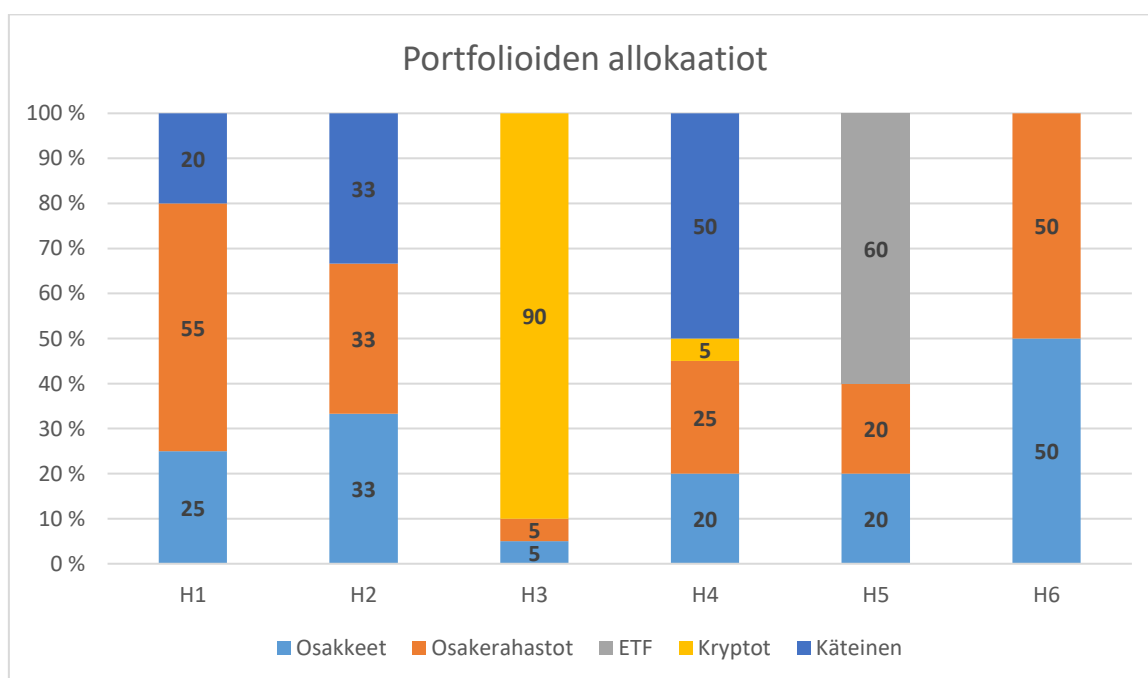
Eräs sijoittajista piti riskitasoaan maltillisena, vaikka koki riskitoleranssinsa olevan keskitasolla. Hän käyttää sijoittamiseen sellaista rahaa, joka ei vaikuta hänen elämäänsä vaikka häviäisikin ne. Sijoittamisen tavoitteena ei ole kyseisellä henkilöllä tehdä äkkirikastumista vaan kartoittaa varallisuutta menettämättä yöunia.

Viimeinen haastateltava piti osaa portfoliostaan korkeamman riskin kohteissa, sillä niiden sijoitushorisontti oli hyvin pitkä. Mitä pidemmälle sijoitushorisontti kantaa sitä pienempänä riskiä voidaan pitää. Osa hänen portfoliostaan oli pienemmän riskin kohteissa, näiden sijoitusten sijoitushorisontti oli lyhyempi, alle 5-vuotta. Tällaista jaottelua on sijoittajien hyvä hyödyntää varoille, joilla tulee olemaan käyttöä lähitulevaisuudessa, esimerkiksi asunnon ostoa varten.

Riskinhallinta

Riskinhallinnan kysymyksiä tarkoituksena oli selvittää, miten tietoisia sijoittajat olivat erilaisista riskinhallinta metodeista ja mitä työkaluja he hyödyntivät omassa riskinhallinnassaan. Riskinhallinnan on lukuisia erilaisia, mutta kuitenkin ei ole olemassa yhtä oikeaa tapaa tai työkalua arvioida riskiä. Jokaisella työkalulla on omat hyvät ja huonot puolensa eikä mikään työkalu voi ottaa kaikkia muuttujia huomioon.

Sijoittajista kaikki olivat allokoineet sijoituksiaan eri sijoituskohteisiin. Allokaatioiden prosenttiosuudet vaihtelivat suuresti sijoittajasta riippuen. Allokaatioiden avulla sijoittajat olivat hakeneet portfolioonsa hajautusta ja tätä kautta pienempää volatilitteettiä ja korrelaatiota sijoitusten kesken. Alla olevalla kuviolla (kuvio 9) havainnollistetaan sijoittajien portfolioiden allokaatioita. Allokaatioiden lisäksi suurimmalla osalla sijoittajista oli hallussaan hätävara käteiskassa pahanpäivän varalle. Asiantuntijoiden mukaan hätävara tulisi olla vähintään kolmen kuukauden menojen verran. Käteiskassaa tulisi olla esimerkiksi auton rikkoutumista varten, ettei sijoittajien tarvitse olla ensimmäisenä myymässä sijoituksiaan rahoittaakseen auton korjauksen.

Kuvio 9 Sijoitusten allokaatiot portfolioissa

Sijoittajat hajauttivat ostojaan myös ajallisesti. Ostojen hajauttaminen tapahtui sijoittajilla usein siten, että osa palkasta meni suoraan rahastoihin ja osa suoraan säästötilille, josta pystyy tekemään sijoituksia hyvän sijoituksen tullessa vastaan. Yhdellä haastateltavista oli vaikeuksia toteuttaa ajallista hajautusta ostoissaan, sillä hänellä ei ollut säännöllisiä tuloja

pääasiallisen opiskelun vuoksi. Täten ostojen suunnitteluun meni kyseisellä henkilöllä enemmän aikaa, kun ei voinut automatisoida ostojaan.

Riskinhallintatyökaluista kysyttäessä yksityissijoittajilla ei ollut hirveän suurta tietoutta aiheesta. Asiantuntijat tiesivät erilaisia työkaluja taas huomattavasti tarkemmin. P/e luvun merkitystä kysyttäessä suurin osa oli kuullut siitä, muttei muistanut mitä sillä tehtiin tai kuinka sitä lasketaan. Kuitenkin sen määritelmä oli hallussa kolmella haastateltavista. P/E luvun käyttö ei takaa täydellistä riskianalyysiä kuin ei myöskään mikään muu yksittäinen riskinhallinnan työkaluista. Sen avulla sijoittaja saa yrityksen kannattavuudesta.

Sharpen lukua ja sen käyttöä kysyttäessä kukaan ei tarkalleen tiennyt mitä sillä arvioitiin, mutta osa haastateltavista muisti lukeneensa tai kuulleensa kyseisestä työkalusta. Kyseisen työkalun avulla pystyy helposti arvioimaan esimerkiksi rahastojen tuottoa suhteutettuna riskiin. Tämän kertaaminen olisi kullekin sijoittajalle hyödyksi.

Tärkeimmät asiat riskinhallinnassa

Viimeisen kysymyksen avulla kartoitettiin sijoittajien näkemystä siitä, mikä on tärkein tai tärkeimmät asiat sijoittajan riskinhallinnassa. Noin puolet sijoittajista pitivät tärkeimpänä hajauttamista ja sijoituskohteen ymmärtämistä.

Asiantuntijat painottivat taas oman riskiprofiilin tuntemusta yhtenä tärkeimpänä asiana. Ennen sijoituspäätösten tekemistä heidän mielestään olisi hyvä tarkastella millaisella aikavälillä sijoitetaan, sijoitushorisontin pituus ja millaista heiluntaa oma vatsa kestää. Erään tutkimuksen mukaan keskimääräinen osakkeen pitämisaika on noin kolme vuotta. Joka on todella lyhyt aika sijoittamisen ja riskinhallinnan näkökulmasta.

Mikäli portfolion koko on hyvin pieni, liiallinen sijoittaminen ei välttämättä ole kannattavaa haastateltavien mielestä. Ylipäätänsä riskien tiedostaminen on tärkeää. On kauhutarinoita henkilöistä, jotka ovat sijoittaneet yksittäiseen kotimaiseen yritykseen kaikki säästönsä ja menettäneet siitä suurimman osan yrityksen kaatuessa. Sijoituspäätöstä tehdessä on kuviteltu ettei sellaista voisi tapahtuakkaan. Todellisuus onkin täysin päinvastainen.

Monet haastatelluista henkilöistä myönsivät, että olisi tarpeellista kerrata sijoittamisen perusteita ja tutustua tarkemmin erilaisiin työkaluihin joilla arvioida yrityksiä ja riskiä.

4.3 Johtopäätökset

Tarkastaeltaessa tutkimusta kokonaisuudessaan voidaan pitää yksityissijoittajien tietoa omistamistaan sijoitusintstrumenteistä hyvänä. Petrattavaa kuitenkin löytyy kohteista, joita henkilöillä ei ollut itsellään omistuksessa. Markkinoilla olevien eri sijoitustuotteiden

ymmärtäminen auttaa sijoittajia tekemään parempia päätöksiä sijoituksia tehdessään. Kun sijoittaja tietää oman sijoitushorisonttinsa ja ymmärtää oman riskitasonsa, on helpompaa löytää niihin sopivia sijoituskohteita, kun tietää mitä markkinoilla on tarjota.

Markkinoilla olevista riskeistä sijoittajilla oli tietoa, mutta eivät välttämättä yhdistäneet korrelaatioita riskien suhteen. Korrelaatiot uutisten ja poliittisten päätösten ja markkinoiden tapahtumien välillä jää helposti tiedostamatta sijoittajilta. Perustietoa riskeitä löytyi hyvin ja sijoittajien portfoliot olivat hyvin hajautettu varsinkin maantieteellisesti, ajallisesti ja toimialakohtaisesti. Eri riskejä joita markkinoilla ilmenee, olisi syytä sijoittajilla vähintäänkin kerrata.

Sijoituspäätöksiä tehdessään sijoittajat käyttivät monia eri menetelmiä päätöstensä tekemisiin. Monet käyttivät asiantuntijoiden analyysejä taustatutkimusta tehdessään, mutta näissä on hyvä muistaa niiden luotettavuuden arviointi. Mikäli asiantuntijalla on oma intressinsä saada tiettyjä kohteita myytyä, suositusten luotettavuus hiipuu.

Erilaisista sijoitusten riskinhallintametoista sijoittajilla oli myös tietoa. Riskinhallinnan metodeja tulisi kuitenkin sijoittajien kerrata, jotta ymmärtää paremmin sijoittamiensa kohteiden nykytilaa paremmin. Oman sijoitushorisontin ja riskitason tiedostaminen on yksi keskeisimpiä asioita sijoituspäätöksiä tehdessään ja tähän tulisi kiinnittää sijoittajien myös enemmän huomiota.

4.4 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida erilaisten mittaus- ja tutkimustapojen avulla. Reliaabelisuudella tarkoitetaan mittaustulosten toistettavuutta, tällä tarkoitetaan tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia lopputuloksia. Reliaabelisuutta voidaan arvioida eri tavoin, esimerkiksi jos moni eri tutkija tai arvioija pääsee samankaltaiseen tulokseen, tulosta voidaan silloin pitää reliaabelina. Eri tieteenaloilla on kehitelty mittareita, joilla mittauksen tasoa pyritään kohottamaan ja päästään luotettavampiin tuloksiin eri maissa tehtyihin tuloksiin. (Hirsjärvi ym. 2009, 231)

Validiteetilla tarkoitetaan sitä asiaa, että tutkimuksessa tutkitaan oikeita asioita, eli tutkitaan sitä mitä pitääkin. Validiteetilla tarkoitetaan tarkalleen ottaen selitysten, johtopäätösten, kuvausten ja tulkintojen luotettavuutta ja paikkansapitävyyttä. Validiteettiä tutkimuksessa voidaan lisätä suunnittelemalla tutkimusasetelma hyvin. Tällä tarkoitetaan käytännössä määrittelemällä otos, otanta, populaatio ja analyysimenetelmät muuttujineen tutkimukseen sopiviksi. (Kananen 2017, 123)

Tutkimuksen luotettavuutta on tutkimuksessa varmistettu käyttämällä teoriaosuudessa useita eri lähteitä. Tutkimuksen pää tutkimusongelma on mietitty huolellisesti ennalta, sekä haastattelukysymykset ovat pohjautuneet ongelmaan. Haastattelukysymyksiä tehtäessä on myös hyödynnetty tutkimuksen teoriaa, jonka avulla vahvistetaan tutkimuksen validiteettia. Tutkimuksen aikana käytettiin puolistrukturoituja haastatteluita ja haastateltavia pyydettiin osallistumaan tutkimukseen vapaaehtoisesti, joten haastateltavilla oli oma halu osallistua tutkimukseen. Aineiston riittävyttä voidaan arvioida kylläntymisellä eli saturaatiolla. Voidaan olettaa, että aineistoa on tarpeeksi, kun tutkimustulokset alkavat toistaa itseään, eli uutta aineistoa ei haastateltavilta tule. (Jari Eskola 1998, 62-63.) Tutkimuksessa haastateltavien vastaukset alkoivatkin muistuttaa toisiaan, joka lisää tutkimuksen validiteettia.

Haastatteluihin osallistuvat henkilöt olivat taustoiltaan eri-ikäisiä henkilöitä ja olivat myös koulutus ja työtaustoiltaan erilaisista asemista. Tämä auttoi saamaan tutkimukseen monenlaisia näkökulmia tutkimusongelmaan. Haastatteluista saadut tulokset nauhoitettiin ja litteroitiin tarkempaa analyysiä varten. Työn vaiheet ja dokumentointi on toteutettu huolellisesti, jotta tutkimus pystyttäisiin toteuttamaan lähes samalla tavalla jatkossa. Mikäli haastattelut pidettäisiin uudestaan haastateltaville lähiaikoina, tulokset olisivat joko samankaltaisia tai melko samankaltaisia. Tutkimuksen reliabiliteettiä voidaan pitää luotettavana.

5 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, kuinka yksityissijoittajat hallitsevat riskiään omassa portfolioissaan. Tämän ohella tarkoituksena oli selvittää, millä perusteilla sijoittajat tekevät ostopäätöksensä, millaisista riskeistä he ovat tietoisia ja kuinka hyvin sijoittajat tietävät kohteen, johon he rahansa sijoittavat. Tavoitteena oli käydä lävitse aihetta teorian kautta ja tutkia sitä kontaktoimalla ja haastattelemalla yksityissijoittajia, joilla on erilaisia kokemuksia sijoittamisesta. Opinnäytetyön päätutkimusongelma oli miten yksityissijoittajat hallitsevat riskiä.

Opinnäytetyön aihetta käsiteltiin opinnäytetyön teoriaosuudessa ensinmäiseksi tarkastelemalla yksityissijoittajien yleisimpiä sijoitusinstrumentteja. Näihin instrumentteihin kuuluu osakkeet, sijoitusrahastot ja pörssinoteeratut rahastot. Sijoituskohteista tarkasteltiin niiden määritelmiä ja kehitystä markkinoilla. Seuraavaksi teoriaosuudessa pureuduttiin markkinoilla vallitseviin riskeihin ja niiden vaikutuksiin markkinoilla. Riskien tiedostaminen liittyy olennaisesti riskinhallintaan ja niiden ennakointiin. Riskinhallinnan osiossa käytiin lävitse yleisimpiä riskinhallinnan työkaluja kuten P/E- ja Sharpen luku ja kuinka niitä voi hyödyntää riskinhallinnassaan. Viimeisimpänä tarkasteltiin sijoitusten suunnittelua ja oman riskitasonmäärittelyä. Edellä mainittuja asioita on hyvä tarkastella ennen sijoituspäätösten tai sijoittamisen aloittamista.

Empiirisen osuuden tutkimus toteutettiin puolistrukturoitujen haastatteluiden avulla ja siinä haastateltiin yksityissijoittajia ja asiantuntijoina sijoitusneuvoja. Tutkimustulosten ensimmäisessä osuudessa pyrittiin selvittämään sijoittajien tietous sijoitusinstrumenttien määritelmistä ja kuinka he ovat tehneet omat ostopäätöksensä kyseisiin kohteisiin. Tuloksien perusteella sijoittajat olivat hyvin tietoisia omistamistaan sijoitusinstrumenteista, mutta parannettavaa oli sijoituskohteissa joita he eivät omistaneet. Sijoitushorisontin ja oman riskitason ymmärtämistä tulisi sijoittajien kehittää ja hyödyntää jatkossa kasvattaessaan portfolioitaan. Toisessa osuudessa pyrittiin selvittämään sijoittajien riskitietoisuutta. Sijoittajat olivat onnistuneet hyvin hajauttamaan riskiä portfolioissaan, mutta silti kerrattavaa löytyi riskien osalta. Korrelaatiot poliittisten päätösten ja omien sijoitusten välillä oli eräs asia, jonka tiedostamisesta olisi apua. Lopuksi pyrittiin selvittämään minkälaisia riskinhallintametodeja sijoittajat hyödynsivät riskinhallinnassaan. Hajautusta ja asiantuntija analyysijä hyödynnettiin eniten sijoituspäätöksiä tehdessä. Tutustuminen erilaisiin riskinhallintatyökaluihin kuten P/E-lukuun ja sharpen lukuun olisi hyödyllistä. Tärkeimpinä riskinhallintatyökaluina kuitenkin pitäisin oman riskitason ja sijoitushorisontin määrittämistä. Suurin tekijä sijoitusten onnistumiselle on aika markkinoilla, mitä pidempi se on, sitä suurempi mahdollisuus vaurastua.

Jatkotutkimusehdotukset

Jatkotutkimuksena voisi jatkossa tutkia oman eläköitymisen suunnittelua sijoittamisen avulla. Suomessa sijoittamisen yleistyminen on jatkuvassa kasvussa ja toivotaan näin käyvän myös jatkossa. Eläkeikä kasvaa vuosien varrella odotetun eliniän kasvaessa. Mikäli haluaa vuosikymmenien päästä eläköityä 60-vuotiaana, se saattaa olla mahdollista sijoittamisen kautta. Olisi kiinnostavaa tietää minkälaisia eri vaihtoehtoja on eläköitymisen varalle sijoittamisen näkökulmasta.

Toisena ehdotuksena voitaisiin tutkia tunteiden vaikutusta sijoittamiseen. Kuinka paljon niillä on vaikutusta sijoituspäätöksiä tehdessä ja kuinka paljon tunteet vaikuttavat romien sijoitusten myymiseen. Kuinka pystyt hallitsemaan omia tunteitasi paremmin ja onko olemassa työkaluja tai metodeja niiden hallitsemiseen.

LÄHTEET

PAINETUT LÄHTEET

- Oksaharju, J. (2013). *Hajauta tai hajoa*. Vantaa: Hansaprint Oy.
- Lindström, K. & Lindström L. (2014). *Onnistu osakemarkkinoilla*. Helsinki: 2014.
- Eskola j., Suoranta J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Osuuskunta Vastapaino.
- Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara P. (2009). *Tutki ja kirjoita 15. uudistettu painos*. Helsinki.
- Kallunki J-P & Martikainen M. (2011). *Ammattimainen Sijoittaja*. Vantaa: Talentum Media Oy.
- Kananen, J. (2017). *Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä*. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

ELEKTRONISET LÄHTEET

- Aalto University. (2015). *Aalto.fi*. Viitattu 13. 1 2019 osoitteesta http://finance.aalto.fi/en/midcom-serveattachmentguid-1e523e092369ef823e011e5acad6f9ed43a030c030c/shareownership_2015_r6_nointerne_tappendix.pdf
- Alma Talent. (2019). Nettotulos ja nettotulos -%. Viitattu 3. 3 2019 osoitteesta <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/kannattavuus/nettotulos-ja-nettotulos-prosentti>
- Alma Talent. (2019). P/E-Luku. Viitattu 10. 2 2019 osoitteesta <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/porssitunnusluvut/p-e-luku>
- Benz, C. (2010). Hyödy osingoista rahastosijoittajana. Viitattu 3. 2 2019 osoitteesta <http://www.morningstar.fi/fi/news/83179/hy%C3%B6dy-osingoista-rahastosijoittajana.aspx>
- Blomster, H. (2017). Sharpen luku kertoo riskiä korkeammasta tuotosta. Viitattu 11. 2 2019 osoitteesta <https://www.salkunrakentaja.fi/2017/03/sharpen-luku-riski-tuotto/>
- Chen, J. (2018). Political risk. Viitattu 5. 2 2019 osoitteesta <https://www.investopedia.com/terms/p/politicalrisk.asp>
- Chen, J. (2019). Investment Horizon. Viitattu 3. 3 2019 osoitteesta https://www.investopedia.com/terms/i/investment_horizon.asp
- Comission, U. S. (2019). What is risk? Viitattu 4. 3 2019 osoitteesta <https://www.investor.gov/introduction-investing/basics/what-risk>
- Corporate Finance Institute. (2019). What is investment Horizon? Viitattu 3. 3 2019 osoitteesta <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/trading-investing/investment-horizon/>

- Evans, K. (2019). Buying & Selling Mutual Funds. Viitattu 3. 2 2019 osoitteesta <https://study.com/academy/lesson/buying-selling-mutual-funds.html>
- EY. (2017). Reshaping around the investor. Viitattu 4. 2 2019 osoitteesta [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-global-etf-survey-2017/\\$FILE/ey-global-etf-survey-2017.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-global-etf-survey-2017/$FILE/ey-global-etf-survey-2017.pdf)
- Fidelity. (2018). The guide to diversification. Viitattu 9. 2 2019 osoitteesta <https://www.fidelity.com/viewpoints/investing-ideas/guide-to-diversification>
- FTSE Russel. (2017). Structural enhancements to the industry categorization framework. Viitattu 10. 2 2019 osoitteesta <https://www.ftserussell.com/sites/default/files/icb-insights-final.pdf>
- Haataja, T. (2017). Kaikki mitä sinun tulee tietää ETF-rahastoista. Viitattu 2. 3 2019 osoitteesta <https://www.omistajavaurastu.com/2017/01/kaikki-mita-sinun-tulee-tietaa-etf.html>
- Handelsbanken. (2019). Osakkeet. Viitattu 1. 2 2019 osoitteesta <https://www.handelsbanken.fi/fi/henkiloasiakkaat/saasta-ja-sijoita/osakkeet-ja-arvopaperit/osakkeet>
- Hayes, A. (2019). Price-to-Earnings Ratio (P/E Ratio) Definition. Viitattu 8. 2 2019 osoitteesta <https://www.investopedia.com/terms/p/price-earningsratio.asp>
- Heikinheimo, H. (2018). Miten valitsen parhaan rahaston? Viitattu 3. 2 2019 osoitteesta <https://www.sijoittaja.fi/85668/miten-valitsen-parhaan-rahaston/>
- Hyytinen, T. K. (2003). Rahoitusmarkkinoiden kehitys Suomessa 1980-2002*. Viitattu 15. 1 2019 osoitteesta <https://www.taloustieteellinenyhdistys.fi/images/stories/kak/kak32003/kak32003hyytinen.pdf>
- Kramer, M. (2019). Dollar-Cost Averaging (DCA) Definition. Viitattu 10. 2 2019 osoitteesta <https://www.investopedia.com/terms/d/dollarcostaveraging.asp>
- Lehtinen, M. K. (2015). Shareownership in Finland 2015*. Viitattu 9. 2 2019 osoitteesta http://njb.fi/wp-content/uploads/2016/01/Keloharju_3-15.pdf
- Lioudis, N. K. (2018). The Importance of Diversification. Viitattu 9. 2 2019 osoitteesta <https://www.investopedia.com/investing/importance-diversification/>
- Macrotrends. (2019). S&P 500 Index - 90 year historical chart. Viitattu 2. 2 2019 osoitteesta <https://www.macrotrends.net/2324/sp-500-historical-chart-data>
- Maverick, J. (2015). What is a good Sharpe ratio? Viitattu 8. 2 2015 osoitteesta <https://www.investopedia.com/ask/answers/010815/what-good-sharpe-ratio.asp>
- Maverick, J. (2019). What is the average annual return for the S&P 500? Viitattu 2. 2 2019 osoitteesta <https://www.investopedia.com/ask/answers/042415/what-average-annual-return-sp-500.asp>
- Mounira Chniguir, M. K. (2017). The Determinants of Home Bias in Stock Portfolio: An Emerging. Viitattu 12. 2 2019 osoitteesta <https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1804/1804.05103.pdf>

- Nasdaq. (2019). Geographic Risk. Viitattu 4. 2 2019 osoitteesta <https://www.nasdaq.com/investing/glossary/g/geographic-risk>
- Nordnet. (2019). Hajatuttamisen perusteet. Viitattu 5. 2 2019 osoitteesta <https://www.nordnet.fi/download/18.142b86f1157a4265e1e14/1489856167569/Hajattamisen+perusteet+-webinaari+2016.pdf>
- Odean, B. &. (2001). Journal of Economic Perspectives. Viitattu 1. 2 2019 osoitteesta <http://faculty.haas.berkeley.edu/odean/papers%20current%20versions/internetandinvestor.pdf>
- Provident Bank. (2019). Interest rate risk. Viitattu 6. 2 2019 osoitteesta <http://www.financialwisdom.com/ResourceLibrary/Provident/Investing/InterestRateRisk.shtml>
- Pulkkinen, V. (2016). Mikä on P/E -luku? Viitattu 8. 2 2019 osoitteesta <https://www.inderes.fi/fi/mika-pe-luku>
- Pörssisäätiö. (2018). *Kotitalouksien rahoitusvarat*. (Pörssisäätiö) Viitattu 13. 1 2019 osoitteesta <http://www.porssisaatio.fi/blog/statistics/kotitalouksien-rahoitusvarat/>
- Salkunrakentaja. (2012). Sharpen luku suhteuttaa tuoton riskiin. Viitattu 3. 2 2019 osoitteesta <https://www.salkunrakentaja.fi/2012/07/sharpen-luku-suhteuttaa-tuoton-riskiin/>
- Sijoittaja.fi. (2019). Mikä on ETF? Viitattu 2. 3 2019 osoitteesta <https://www.sijoittaja.fi/etf-sijoittaminen/mika-on-etf/>
- Sijoitusrahastot. (2019). Rahastojen riskit. Viitattu 6. 2 2019 osoitteesta <https://sijoitusrahastot.org/rahastot-sijoitusrahasto-opas/rahastojen-riskit/>
- Sijoitustieto. (2018). Volatiliteetti - Markkinoiden pelkokerroin. Viitattu 6. 2 2019 osoitteesta <https://www.sijoitustieto.fi/volatiliteetti>
- Tietoarkisto. (2017). Kvalitatiivisen datatiedoston käsittely. Viitattu 5. 3 2019 osoitteesta <https://www.fsd.uta.fi/aineistonhallinta/fi/kvalitatiivisen-datan-kasittely.html>
- Tilastokeskus. (2012). Uudet sukupolvet ovat edeltäjiään vauraampia. Viitattu 1. 15 19 osoitteesta https://www.stat.fi/artikkelit/2012/art_2012-03-12_011.html?s=0
- U.S. Securities and Exchange Commission. (2019). Beginner's guide to asset allocation, diversification, and rebalancing. Viitattu 11. 2 2019 osoitteesta <https://www.investor.gov/additional-resources/general-resources/publications-research/info-sheets/beginners%E2%80%99-guide-asset>
- U.S. Securities and Exchange Commission. (2019). Stocks. Viitattu 1. 2 2019 osoitteesta <https://www.investor.gov/introduction-investing/basics/investment-products/stocks>

LIITE 1

Kysymysrunko haastatteluita varten

1. Koulutustausta ja ikä
2. Kuinka kauan olet sijoittanut?
 - a. Mitä eri sijoitusinstrumentteja omistat
 - b. Miten olet tehnyt sijoituspäätöksesi?
3. Mitä osakkeet ovat?
 - a. Miten monta yhtiötä omistat?
 - b. Millä perusteella olet tehnyt osakkeen ostopäätökset?
4. Mitä ovat sijoitusrahastot?
 - a. Millä perusteella olet ostanut sijoitusrahastosi?
5. Mitä ovat ETF:ät?
 - a. Mitä ETF:iä omistat ja miksi?
6. Mitä riskejä tiedostat markkinoilla olevan?
7. Kuinka suurella riskillä sijoitat, miten koet oman riskitoleranssisi?
8. Kuinka hallitset riskiä portfoliossasi?
9. Minkä asian koet tärkeimmäksi sijoitusten riskinhallinnassa?